„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
За Србију (у сребру).
за годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ у Нови Сад.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 34. У Новом Саду у недељу 28. фебруара (12. марта) 1882. ГОДИНА XVII.

МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV.

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ

КЊАЗ СРПСКИ

проглашујемо и објављујемо свима и свакоме да је народна скупштина решила и да смо ми потврдили и потврђујемо ово што сљедује:

Члан 1.

Књажевство Србија проглашава се за Краљевину Србију.

Члан 2.

Књаз Милан М. Обреновић IV. проглашава се за насљеднога Краља Србије, под именом МИЛАН ПРВИ. Краљ и Краљица имаће титулу „Краљевско Величанство.“

Члан 3.

Престолонаследник Књажевић Александар М. Обреновић, проглашава се за Краљевића Наследника Краљевског Престола Србије. Краљевић Престолонаследник имаће титулу „Краљевско Височанство.“

Члан 4.

Закон овај ступа у живот кад га Књаз потпише и њим се у свима законима земаљским Књаз, књажевски и т. д. замењује са Краљ, Краљевски и т. д.

Препоручујемо нашем председнику министарског савета, министру иностраних дела, да овај закон обнародује, а свима Нашим министрима, да се о извршењу његовом старају; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

У Београду 22. фебруара 1882. год.

М. М. ОБРЕНОВИЋ, с. р.

Видео и ставио државни печат, чувар државног печата, министар правде,
Д. Радовић с. р.

Министар војни, почасни ађутант Његовог Височанства, ђенерал,
Тих. Николић с. р.

Заступник министра финансије, министар просвете и црквених послова,
Ст. Новаковић с. р.

Председник министарског савета, министар иностраних дела
М. Пироћанац с. р.

Министар просвете и црквених послова,
Ст. Новаковић с. р.

Министар правде,
Д. Радовић с. р.

Министар грађевина,
Јефр. П. Гудовић с. р.

Министар унутрашњих дела
М. Гарашанин с. р.

ДРАГИ МОЈ НАРОДЕ!

С данашњим даном Ја сам по једногласној и једнодушној вољи твојих представника, по вољи која је верни и чисти израз твоје воље, твоје душе, твојих мисли, твојих тежња, Србији васпоставио Краљевство.

С данашњим даном Ја примам наследну круну Краљевску коју си ми ти, преко твојих представника, пружио, са тврдом вољом, да свој живот теби, твојој срећи, твојој будућности посветим, са тврдом вољом да те вазда водим путем части и правде, путем, на ком ћеш осигуравати и ујемчавати своју слободу и самосталност твојом мудрошћу и отачанствољубљем, на ком ћеш пред Јевропом вазда чврсто стајати као чињеница напретка, реда и мира, а себи стећи нов углед, нову славу.

Овим свечаним чином достојно је крунисана политичка тековина, око које се половину века уз таковску заставу Обреновића, а твојим властитим и твојих дедова пожртвовањем створила, развијала и до независности довела наша мила отаџбина. Оно што је племенитим трудом створено; оно што је нашој отаџбини широм свеколике Јевропе изазвало симпатични одзив и њену моћну потпору, а тиме нас обвезало према њој осећајима дубоке и трајне захвалности; оно што је никло радом и напрезањима свију генерација нове Србије, данас је одушевљеном вољом Народнога Представништва добило толико жељени израз, који нам је завештан од наше прошлости, који је сагласан нашем положају у садашњости, и који ће моћи бити вазда крепко и неодољиво јемство у будућности.

Драги мој народе!

Завршујући данашњим даном период Књажества у обновљеној Србији, одајмо пошту сени неумрлога ослободиоца, таковског јунака, Књаза Милоша Обреновића I. поклонимо се пред мученичким венцем витешкога и незаборављеног Књаза Михаила Обреновића III. пожелимо мир душама свију, којих је трудом Србија могла да дочека радосни дан, у ком се Краљевски престо — сломљен више нашом неслогом него туђом силом — ево опет сложним гласом Народнога Представништва подиже у реду Краљевских престола у Јевропи.

А отварајући ново доба у историји обновљене Србије, обновимо, драги мој народе, своја срца осећањима племенитости, родољубља и пожртвовања, која су једина помагала и помогла отаџбини да овај положај заузме. Нек се с овим великим даном у свачијој души вазданша љубав отаџбине још већма узвиси; нека се труд свакога радника у свакој грани многостручног и обилатог народног живота, којим се земаљски напредак ствара, крене новим полетом, одушеви новом светињом. Нека сјајније име буде освештано све јачим развићем грађанских врлина, све већом љубављу према законитости, напретку, слободи и реду. И у њима, само у њима наћи ће нова Краљевина крила своја, којима ће се уз сјајно име неизоставно винути будућности исто тако сјајној.

Она иста одушевљена снага, која је, без мало кроз пет стотина година, држала као драгоцени аманет традицију о Краљевскоме достојанству у Србији, данас је громко проговорила на уста Народнога Представништва; данас одјекује гласима чисте народне радости од Тимока до Дрине, од Београда до Врање. И у тој те радости, драги мој народе, ево поздравља први Краљ нове Србије.

Нека Свемогући, којега је провиђење до сад штитило и напред водило нашу милу Србију, погледа Својим Свевишњим оком и благослови Својом Свемоћном десницом ову нову тековину народну.

У Београду 22. фебруара 1882 год.

Краљ Српски
МИЛАН ПРВИ.

ФИНАНСИЈСКО-УПРАВНО СУДСТВО.

У Угарској долазе у последње време на дневни ред расправе о управним питањима. Ова се питања односе на троје: на устројење политичне администрације; на уведење управног правосуђа, и на уређење финансијског правосуђа.

О првом је било тако зване „анкете“ са учешћем спољни стручњака, и како се то питање у томе усредсређује: да ли да управне, политичне чиновнике муниципија, и срезова влада именује, или да остане при садањем суставу бирања ти чиновника, но можда са променом досадањег начина бирања, особито у погледу кандидације, која сад даје вел. жупанима, односно влади претежни уплив на састав изборног одбора, чиме се напоследку слободан избор ограничава, и чиме се само врата отварају коалицијама бирачки странака, да се сложе у кандидатурама и изборима не толико по способности кандидата, колико по рачуну, да свака странка дође до тога, да по кога свога штићеника може изабрати дати. Ово питање највише расцепљује мађ. странке, како владину, тако и средњу опозицију, због чега се влада већ из бојазни за раздвој своје странке скањује, с тим питањем пред сабор изићи, а средња опозиција такође зазире од свога раздвоја у том питању. Једина је крајња левица у том на чисто — за слободне изборе.

Друго је питање о увађању неког рода правосуђа у политично-административне послове и решења.

Досад су ишле жалбе и тегобе на решења првоступни политични власти у неким стварима муниципским одборима, али у последњем ступњу ипак су коначно решавала дотична министарства. У Европи се подигао глас противу бирократског поступка, и свуд се више мање уважају особени органи за пресуђење тегоба противу решења чисто административни власти, и таки особени органи називају се: административни суд. И у Угарској се премишља о устројењу такога суда, било једнога општега, било са окружнима административним под највишим стојећим судовима. И ту предлог још није на чисто.

Треће је уређење финансијског суда, ком би се поднашале жалбе и тегобе у погледу разреза пореза. Сад таке тегобе решавају саме финансијске власти, односно инспекторати са једним одбором, и ванредно призив на министарство финансије. Ово је млого жалбе проузроковало, које су редко уважаване биле. Последњој саборској сесији поднео је министар финансије предлог о финансијском управном суду, но овај је од јавног мишлења одлучно осуђен био. Сад је министар фифинансије спремио нов битно поправљен предлог.

Један посланик — Јулије Сајбељ — изишао је у броју „П. Лојда“ од 9. марта п. р. са примедбама на тај министарски предлог. Он би више желио, да се финансијско управно судство уведе у оквиру општег унравног судства, јер је уредно и радикално решење само на тај начин могуће; но засад с радости поздравља и овај предлог, који је позван, да прву пукотину учини застарелим предањима министарске свевласти, тим више, што се мора признати, да су тегобе на пољу разреза пореза и пристојаба већ таке димензије — размере — добиле, да је у том брза помоћ у млогим случајевима захтев самоодржања. Но то не искључује, да се законском предлогу таки основ даде, да му се основна определења лако могу сместити у оквир опште организације политично-управног судства.

При оцени основни начела законског предлога поглавито су три главна гле-

дишта, која су важна, и око који се поједина определења поређују, прво питање компетенције — надлежности, друго организација суда, треће уређење поступка у њему.

У првом погледу §. 1. законског предлога садржава определење, да финансијски управни суд у последњој инстанцији коначно суди само на оне апелације, које се поднесу противу они одлука, које управне власти у порезним и пристојбеним стварима донесу, које су досад по смислу закона суђењу министра финансије, а на основу садањег закона пак суђењу овога судства могу подвргнуте бити, и онда предлог набраја таксативно све оне одлуке, противу који је уток на тај суд допуштен.

Потребу таксативног набрајања појединих случајева апелација оснива се по мотивима зак. предлога општом изреком: да је при стварању финансијског судства меродавно начело, да се сви административни предмети, које искључиво са гледишта правилне администрације пресудити ваља, или се односе на олакшице, какве административним властима придржавају.

Питање је, вели писац, у првом реду: да ли се може начелно одобрити то таксативно набрајање предмета, који у делокруг финанс. судства спадају, и друго да ли је довољна тиме одређена надлежност, и неможе ли проширење њено да се покаже нужним? Налази таксативно утврђење надлежности за недовољно и шкодљиво, јер су надлежности планисаног судства све порезне струке, као и све административне послове одузете, којима је тешко линију разлике повући и одржати, и који неодлучност даје повода сукобима, у којима странке подлежу.

Друго питање тиче се организације финанс. суда и садржава у себи признање начела, да су чланови независни и немогу се скинути. Ова важна тековина, које у пређашњем предлогу није било, даје установи финанс. судства праву вредност.

Што се трећега — уређења поступка — тиче, служе писцу за образац она определења, која су до сад употребљавана при редовним судовима са свим добрим и рђарим странама. Писац жели уведење усменог поступка, што је за цело судство нужно.

Писац закључује с тим: пре свега проширење надлежности са напуштањем таксативни определења, доследно чување начела независности судства, и уведење усменог поступка.

Нашли смо за потребно, овим саобштењем пажњу наши стручњака на ову важну ствар обратити, и свакако је добро, што ће се порезним властима у одлучном разрезу границе метути, што ће и онако претерано оптерећеним порезницима стање колико толико олакшати.

Бокељско-херцеговачко-босански устанак.

Пред нами су опета два службена извештаја која јављају, шта се за потоњих дана на позорницама устанка догодило. Ми их ниже доле саопштавамо. Сви бојеви, о којима се у извештајима јавља, јесу чарке и омањи бојеви војничких крстарица и малих одељења са маленим четама устаничким.

Од како су прошли бојеви, што их је било у Загорју и на горњој Неретви, ни у Мостару, ни у Сарајеву канда не знају поуздано, где су устаници. Да би се дакле дознало, шта је с њима, где ли се налазе, то су са разних страна, из већих посада послата повећа одељења, да крстаре, те да дознаду, да ли се и где се устаници купе. Сарајевско заповедништво послало је два одељења у крстарење, и то цамбаурову колону, која је пошла из Белемића, места, што лежи северо-источно од Главатичева, и сатнију капетана Лоја из Коњице. Обе колоне требале су ићи на Дубочане, који леже у Понеретљу југоисточно од Коњице. Како устаника није било више од 40 друга, то их је и сам капетан Лој могао разбити. Та је чета јамачно део од оних устаника, који су се 10. фебруара код Главатичева, а 11. ист. мес. на Крстац-планини с пуковником Хасом били, па се отуд склонили на 1800 метара високу Тресковицу планину.

Како ђен. Јовановић јавља, из Хаптовца код Гацког и из Корита послата је војска на устанике, за које су мислили, да се налазе око Бијоке и Луковца уза запутак, што из Корита води у Невесиње. То одељење војено канда није нашло на устанике, као год ни оно, што је из Невесиња послато према југу пут Јасене. Трећа експедиција, такођер концентричка, послата је из Билећа и Љубиња на Видушу планину, што се диже међу тим двема местима. Сав успех те експедиције то је, што су том приликом ухваћени њих 14 „сумњивих“ људи, који су јамачно мирно седели дома, кад су их без и кака боја похватали. Код Скочи-Грма били су се устаници 20. о. м. са жандари. Скочи-Грм лежи са свим на црногорској граховској граници.

Из Гружа долази врло важна вест, која може имати последица од међународног значаја. Инглески грађанин и новинар, Артур Ц. Еванс, ухваћен је 23. о. м. у по дне, баш кад је са својом женом (која — уз гред буди речено — није гледстонова рођака, као што је разглашено било, кад је стигла вест, да је Еванс прогнан из аустријских земаља) хтео да се укрца на лојдовски пароброд „Сан Карло“ и под стражом одведен у жандарску касарну, где је — затворен. Тим су опровргнуте вести, које јавише, као да је Еванс, по што је из Аустрије прогнан, отишао на Реку. Нема сумње, Еванс је затворен на основу изнимног закона, што је у дотичним далматинским окрузима 22. о. м. почео важити: но да ли је Аустрија добро урадила и себи што хаснила, што је тај закон на страна држављанина применила, то је друга ствар, то је питање, на које ће даљи догађаји одговорити.

*

Горе поменути службени извештаји, који су 23. о. м. обнародавани, гласе:

Фмл. бар. Дален јавља 22. о. м. ово:

У свези с другим операцијама послата би колона пуковника Цамбаура низ Неретву, да дубочанску околину, одакле је јављено било, да се онде налази повећа устаничка чета, расчисти, а коњичка посада би упућена, да то подузеће, [као што треба, потпомогне. Цамбаурова колона крене се из Белимића 20. фебр., а из Коњице крене се истог дана преко Биљана капетан Лој са једном колоном. Због бољег пута стигне ова последња колона још у подне пред Дубочане, буде ту поуздано извештена, да нема више од својих 40 устаника, те одмах удари на њих, ни не чекајући цамбаурову колону. После боја, који је три четврти сахата трајао, буду устаници разбијени, оставивши тројицу погинулих и четворицу рањених друга. Капетан Лој врати се још 20. фебр. у Коњицу. Наша војска није имала никака губитка. Нађени су каменити опкопи, окренути лицем ка Коњицу, и пећине, пуне остатака од хране. Цамбаурова колона није наишла на противника; становници, што се уз пут налажаху беху погодни. У Загорје је се вратио велики део мушког становништва.

Фмл. бар. Јовановић извештава 22. фебр.:

Одељења 67. пешачке пуковније и 6. пољско-ловачког батаљона крстараха 21. о. м. из Корита и Хаптовца против Бијоке-Лукавца, јер је јављено било, да се онде налазе чете под Љубовићем. Војска, што је из Невесиња против тих чета послата у Јасену, одакле су оне марву отерале, не сустигне их. 20. батаљун пољских ловаца и једно одељење 11. пешачке пуковније прокрстарили су 20. о. м. из Билећа и Љубиња Видушу-планину и у Влашкој 14 сумњивих људи ухватили. Међу жандари и устаници било је 20. о. м. кратка боја код Скочи-Грма. Устаници су умакли. На нашој страни никака губитка. Об ноћ од 20. на 21. било је чаркања међу Гребеном и Кнезлацем.

*

Као што је познато, 22. о. м. ступио је у которском, дубровачком и метковићком округу изнимни закон у живот. Далматински намесник ђен. Јовановић, приспео је 23. о. м. за јутра из Дубровника у Котор. Четрнаест општина замолило га је телеграфским путем, нека се у њих не уводи тај закон. Како „Прашком Абндблту“ из Котора јављају, њих дванаест од најугледнијих ришњана одметло се гори у усташе за то, што је у њиховој вароши проглашен изнимни закон.

*

Из Гружа јављају, да су 20. о. м. устаници хтели да ударе на транспортну колону, што је ишла приморским путем из Котора у Рисан. Устаници буду за рана опажени, те после кратког али жестоког боја потиснути.

*

Дописник „Н. Сл. Пресе“, што се на попришту устанка налази, пише 16. фебр. из Котора, између осталог, како је тамо пре неки дан из Сан-Франциска из Калифорније стигло писмо, у ком се јавља, како су још месеца јануара више санфранцисканских Бокеља, приредили велику вечерњу забаву у корист рањеним устаницима бокељским.

*

Истом листу пишу 18. о. м. из Дубровника, да дубровачко-требињски пут, „једна од оно мало веза у Херцеговини, које до сада не беху од устаника узнемирене“, није са свим сигуран. За тим прича, како је пре неки пуцано на неког официра, који је из Дубровника у Требиње јахао. У след тога издао је ђен. Јовановић заповест, да ни један војник не сме више без пратње тим путем ићи.

*

Познати дубровачки дописник „Манчестарског Стражара“ (Manchester Guardian) пишући 5. о. м. свом листу, констатује, да су се Срби и Турци у садањем устанку побратили, па вели:

„Понављам, ово је најзначајнија и најудеснија црта садашњег покрета, да се домаћи Турци и Срби — свакако православни — збратимише и једнако братиме. На челу устанка стоје два вођа или „војводе“, који у једно представљају и два елемента (мусломански и хришћански), из којих се силе устанка састоје. Глава турске браће јесте бег Салко Форта, који се у устанку од 1875. одликовао као најстрашнији башибузук, кога посла Порта противу побуњене јој раје; док Србе православне води чувени Стојан Ковачевић — прави соко јадранских обала — и чија појава на позорници Херцеговине од Вукаловићева времена па овамо, беше само претеча озбиљних потреса на југоистоку Јевропе. Сами Херцеговци, научени искуством последње борбе, која је од почетка рамала са полунезависног положаја и држања појединих војвода, ево сад су потпуно увидели вредност строге дисциплине и послушности; те ма да има више људи у народном колу, који би се, као на пр. Зимонић и Вукаловић, могли мерити са Стојаном, и пак они су за сад сви пристали па ниже команде и верно врше заповести горње двојице (Стојан — Салковог „дуумвирата“). Лични односи пак између два поглавара, Форта-бега и Ковачевића, јесу најтешње природе, јер су њих двоје ступили у најсветију везу, какве може постојати код јужних Словена. Они су се имено заверили један другом српском „чашом љубави“, у којој је наточено капи крви од обојице, и по овом симболичном закону ступили у ону врсту заклетог сродства, које се код Срба зове: „побратимством“ и у коме они по народним појмовима постају „више но браћа“, јер су дужни по потреби дати живот један за другога“.

*

„Срп. Незав“. пише њен нарочити дописник с Цетиња 10. фебр. између осталог:

„У Мостару, као што вам је познато, позатварани су сви угледни Срби, и то на просту безосновну сумњу. Међу затвореним находи се познати из последњег устанка и заједничког рата Мијат Радовић, бивши сердар, са својим сином Ђорђем, који је као почасни ађутанат Њ. В. нашег господара службовао за сво вријеме црногорско-турског рата до њиховог повратка у Херцеговину.

„Јуче поново стиже слична вјест, да су невесињског командира и познатог јунака, Бошка Гузину, ухватили и затворили. При свему томе што је исти мирно код своје куће живио, и што позиван од вођа устаничких није се хтио још дизати. Бошко Гузина најпознатији је јунак херцеговачки од последњег рата црногорско-турског и данас најпопуларнији Херцеговац. У њега су како наши, тако и мухамедовци гледали и чекали, док он развије барјак, да сви уставу. Његово лично јунаштво, његова окретност и живост, као и природни дар истицаше га за главног вођу Херцеговине. За последњег рата био је одликован официрским крстом св, Ђорђа, за јуначко одржање позиција на Кресу противу силе Сулејман-пашиној, ђе је и самртно рањен био. После његовог затвора окупили су се главари невесињски, који још, гледећи на њега, нијесу устали, и су 100 војника упутили се у касабу невесињску, да од владе траже, да га ослободе; резултат није познат, али је сигурно, да успјеха неће бити. Ствар је врло значајна и сва је прилика, да ће у следству његова затвора устанак у један дан удвостручен бити бројем, а снагом и четвороструч ан, јер опробани јунаци од последњег устанка на његов миг до сада очекиваше. О њему ћу вам јавити, кад дознам, шта ће се с њим збити“.

*

Из Боке и Херцеговине имају ове омање вести:

Кривошијски устаници узели су на око особито гребенску позицију Аустро-угарске војске, но како се повећи број устаника укаже, одмах почну с Гребена из топова пуцати. На ораховачку посаду ударали су уставици задњих дана више пута. Которска и многе друге општине молиле су Јовановића, да се у мирним местима преки суд не прогласи. У Котору је новинарски дописник, Игор Вежић, затворен, кад се из Црне Горе вратио. Задњих дана отишло је више морињана у устанике у Кривошије. Из Херцеговине јављају, како устанички вођ, Форта, има писмо, у ком арбанаски ђенерали гувернер, Дервиш-паша позива мухамедовце, нек устају на оружје. Форта показује то писмо мухамедовцима, те их тако задобије за устанак. Влада је све одборнике мостарске српске општине свргла са тог почасног места.

Политички преглед.

На првоме месту дневне политичке дискусије стоји у овај мах **српска краљевина**, и то у свем коликом новинарству јевропском. Толико пре дужни смо и ми, тај предмет на прво место ставити. Што се тиче признања српске краљевине од стране сила, „Пол. Кор“. јављају из Београда, да је краљ Милан у уторак 23. о. м. примио талијанског и немачког посланика, који су му на новом достојанству честитали и поднели у једно акат, којим њихове владе достојанство то признају. Осим Аустро-угарског и признања поменуте две државе, стигло је до 24. о. м. у по дне још признање од Грчке, Румуније и Белгије. У четвртак стигло је признање од Француске, а истог дана предао је руски посланик на свечаној аудијенцији краљу Милану честитку своје владе и акат, којим Русија признаје Србију за краљевину. Остају још само инглеска и турска влада да је признаду, али до овог часа, док ово пишемо, за цело су и оне то учиниле, само што до нас још није допрла вест о томе.

По што је земаљски сабор у уторак 23. о. м. до краја претресао и одобрио прорачун, то му је у истој седници поднет **угарски финансијски закон за год. 1882**. Закон тај, у коме је државни прорачун у бројеве сведен, има само неколико параграфа. Свиколики издатци прорачуњени су на 328.228,281 фор. Од отог долази 288.396,312 ф. на редовне издатке 3.502,447 ф. на прелазне издатке, 29.211,311 фор. на инвестације, 7.118,210 фор. на ванредне заједничке издатке. Васколики приход прорачуњен је на 301.967,214 фор., тако да дефицит износи 26.261,067 фор. У поднеску се опуномоћава министар финансије, да 23.251,067 фор. дефицита покрије кредитском операцијом. Што се тиче остала три милиона дефицита, издаће се нарочит закон, којим ће се установити, како да се покрију, а при томе влада јамачно има на уму царинску тарифу, која се мора прегледати.

Познато је, да од скора има у **Аустрији комисија за штедњу и простију управу**. Она се истина није још ни једаред састала, али је изишао на свет програм, кога се федералистанска већина комисије мисли држати. Држаће се на име ова три начела: рестрингисања, децентралисања и автономисања државне управе. Што се тиче рестрингисања, оно ће се тим постићи, што ће се права администрација направити простијом, не изузевши ту ни средишна места, особито пак, што ће се олакшати облик, начин у правосудском поступку првог степена, односно што ће се усмени поступак проширити. Децентралисање увешће се само у раду средишних власти, и то у свима министарствима, али према природи сваког ресорта. Децентрализација ће јамачно највише захватити министарства земљеделе, трговине и финансија. Автономисање спровешће се пре свег у пореским стварима и политичкој покрајинској управи; велик део послова садашње покрајинске управе прећи ће на среске општине, односно среска заступства, што у Чешкој и Галицији већ од више година опстоје. Говори се, да ће среска начеоништа бити умањена или са свим укинута и да ће се иста од чести стопити са намесништвима у тим двема земљама. Тако званим среским заступствима повероваће се и правосудство у багателним (ситним) стварима, те по томе можда ће поротни судови (Schoffengerichte) бити уведени. Аустријска влада мисли, да ће намишљени управни и судски сустав много јефтиније, но досадашњи, стати и државу и странке.

Подунавско питање на путу је. Гр. Волкенстајн одређен је на калнокијево место за Аустро-угарског посланика у Петроград, и на дотично питање одговорио је руски двор, да му је то наименовање по вољи. Али Аустро-Угарску не боли толико попуњење посланичког места у Петрограду, колико подунавско питање, те с тога Волкенстајн њега ради води сад у Берлину преговоре, а отуда ће тим истим послом у Париз. Тим преговорима јамачно ће бити крај тим, што ће познати бареров предлог у месецу мају подунавској комисији бити формално поднет. Познато је, да тај предлог за Аустро-Угарску значи дипломатски — пораз. Букурештански „Романул“ донео је 23. о. м. уводни чланак о подунавском питању, које ће неки народни заступници скорим у комори опет изнети на сто. Министарски орган вели, да влада не ће у тој ствари ништа чинити, докле год земаљско представништво не запита за то; за сад се она труди, да код јевропских кабинета дође до повољна резултата, јер подунавско питање не тиче се само Румуније и Аустрије, него свију сила, које су берлински уговор потписале.

Данас је у право недеља дана, како је ђен. **Скобељев** приспео у Петроград, а страно новинарство још никако да престане о њему писати. Поводом доласка му у Петроград поникли *су силни* гласови, све један чудноватији од другог, тако да их није вредно прибележити; на што није вредно, али није тако рећи ни можно. Кад је Скобељев приспео дома, Аксаков му је у својој „Русији“ посветио чланак, у ком вели, да је ђенерао радио по начелу: Si vis pacem, para bellum (ако хоћеш мира, спремај рат). Скобељев се није у својој беседи сишао са земљишта берлинског уговора, вели даље „Русија“, ма да је имао примиљива и заводљива примера у Аустрији, која тај уговор отворено вређа. Како „Б. Оп. Нов.“ из Берлина јављају, онде веома пада у очи, што „Северонем. Оп. Нов.“ познати бисмарков орган, из броја у број нападају на Скобељева и Русију. Неки мисле, да дотичне чланке сам Бисмарко пише, и то суде по његову маркантну стилу, што се и у тим чланцима огледа.

Српска народна скупштина.

Београд, 22. фебруара.

На XXXIX. саставку народне скупштине, 22. фебруара 1882. године на коме је председавао потпредседник Милан Кујунџић прочитао је председ-

ник народне скупштине овај предлог народној скупштини.

Браћо посланици!

Одушевљен једном светом и узвишеном дужношћу, ја вам данас проговарам реч, која у Србину може узбудити радост и одобравање.

Уверен о вашем патриотизму, браћо посланици, ја и не сумњам да ћемо сви бити једне душе, сада, када је на народноме представништву да изврши један корак историјскога значаја, да изврши једно дело којим се част и углед отаџбине узвршују.

Кроз толике векове, очајно се борила српска државна мисао на мучноме земљишту, на коме се сусрео исток са западом. После славнога пада и после јуначких али безуспешних покушаја, та је мисао опет угледала света, када је на рушевинама чистом народном крвљу откупљене краљевске Жиче показао се таковски заставник ослобођене Србије, Милош Обреновић први; кад су над гробом Немањиним и над моштима првовенчаногa краља у Студеници запеване песме у славу владасца обновљене Србије.

Једренским миром коначно призната, као полунезависно књажевство, Србија се, чувајући и негујући војничке и јуначке врлине, урођене карактеру српском, у првим данима свога слободнога живота, непрекидно старала да заслужи симпатије образоване Европе. Србија је из дана у дан обилато посведочавала своју љубав према образованости, напретку и реду, своју тежњу да постане достојан члан велике европске породице, своју жељу да накнади оно што је у несрећној пропасти народ српски изгубио и да у тешком времену свога обновљена покаже своју неугасну снагу за живот државни.

У својој грани народнога и државног живота: у просвети, судству, политици, ратној вештини и газдинству српски је народ показао и крепке воље и несумњивих успеха. Иза међународнога уговора, којим је Србији независност призната нови непосредно Србијом закључени међународни уговори стресају последње остатке туђих капитулација живих знака пређашњег вазалног стања и ропства нашега.

Ако се дакле, у полунезависном књажевству Србији пре педесет година опет поновила мисао државе српске, независна Србија наших дана жива је обнова независне Србије старога времена историје наше. Овај развитак наше домовине вођен родољубљем и мудрошћу дичних владалаца из дома Обреновића, а покретан трудом, свешћу и племенитим пожртвовањем оданога им народа, данас већ неодољиво позива, да му додамо и видљив, свечан израз, сагласан досадањим успесима нове, достојан славе старе историје српске.

Независна Србија старога времена, није се називала ни књажевством ни кнежевином него се називала краљевином.

На теби је народна скупштина законити преставник данашње независне Србије да подигнеш свој глас да се у Србији између речи и дела учини сагласност онако како с нестрпљењем желе сва родољубива српска срца, онако како вам живо казују неумрла предања народна.

На теби је народна скупштино да подигнеш свој глас. Да се у обновљеној независној Србији обнови краљевина и краљевско достојанство.

Предлажем, што ће, уверен сам сви без разлике са одушевљењем Србина достојним прихватити, да народна скупштина с места реши: да се замоли Његово Височанство да по жељи народној прими краљевско достојанство и Србија да се прогласи за краљевину.

И данас кад је већ на прагу час у коме ће се уз радосне усклике свеколикога народа под наследником неумрлог Таковског Обреновића васпоставити краљевски престо Немањићки ускликнимо сви заједно:

Да живи Његово Величанство први краљ Нове Србије Милан М. Обреновић!

Да живи Његово Величанство краљица српска Наталија!

Да живи Његг. Височанство краљевић Александар.

Са угарског сабора.

(Свршетак.)

Десидер Силађи каже у свом закључном говору, да се наредба о новачењу неби била смела издати. Вотирање предлога о вересији изречено је изрично у закону, те је кућа већ обзиром на другу половину монархије на то обвезана, да не буде изврнута погибељ, да и она друга половина не задовољи својим дужностима према нама. У пркос дозволи вересије може се ипак владина политика најоштрије осудити. Он примећује даље, да се држава мора у свом темељу уздрмати, ако јој се силом уклони туђе зло. Препоручује свој предлог.

Геза Полоњи узимајући реч у личној ствари, каже: Г. заступник Силађи требао је размишљати 24 сата, да измисли, шта да одговори на мој јучерашњи говор. Мене до душе већ то врло умирује, али жалим јако, да г. заступник иза тако дуге парламентарне праксе и након размишљања од 24 сата још никако није дошао до уверења, да нема права, да повик заступника у овој кући назове досадљивошћу или сокачком виком. (Повлађивање на крајњој левици). Г. заступник могао се у данашњој седници осведочити, да су ти повици право, које је санкционирано праксом. И зар немам право, штов. кућо, ако се он сматра првим свећеником Будиним, пред кога се можда сме доћи само клањајући се? Ја сам то право јуче порицао г. заступнику, те га поричем и данас и овим свечано одбијам његов израз, који не одговара части куће. (Одобравање на крајњој левици).

Г. заступник пребацио ми је, зашто нисам образложио свога повика, да је Силађијева странка без начела. Ја нисам тога учинио само за то, што сам следовао једној пређашњој опомени Силађијевој, те нисам хтео сејати ветра међу обадвим опозиционалним странкама да не пожањем буру. Ја задржавам право, да код прве згоде образложим свој повик.

Сада пак дужан сам у име части штов. куће, да докажем, што сам јуче тврдио. Ја сам тврдио, да г. заступник говори овде говоре чланова других парламената. (Чујмо!) Ја ћу у кратко из говора нашега пошт. друга Ернеста Шимоњија цитирати онај део, који се протеже на г. заступника. (Чујмо! Чујмо!)

Овај део говора г. заст. Силађија, у ком се осврће на оно, што је садржано у предлогу Данила Ирањија, садржава врло лепо разлагање. (Чујмо) Жалим да га сада први пут не чујем и жалим, да није, пошто је развио ове красне идеје, одмах споменуо извор, из кога их је узео. (Чујмо! на левици). Ко је читао расправе у енглеском парламенту од год. 1866. може и ове доказе онде наћи. Ја само жалим, да их г. заст. Силађи није попунио итд. итд. Ја нећу прочитати цитата, те само настављам: „То је, штована кућо, цитирао члан парламента Лев на говор др. Темпла, и речи су опе исте, које је употребио Лев“. (Викв. Чујмо!) Ја имадем још једну примедбу; госп. заступник каже, да је влада незаконито поступала, кад је издала наредбу о новачењу; да је г. заступник противно том казао, да жели предложити вотум неповерења, да је хтео предложити, нека се министарство стави под оптужбу, ја би био пристао уз његов предлог, да му је дао таково значење, али ја за то нисам пристао уз његов предлог, који је данас тако красно протумачио, јер је он баш противно од овога казао, што је хтео казати штов. г. заступник.

Министар-председник Тиса устаје, да говори.

Силађи: Молим пошт. кућу и госп. министра председника, да ми опросте, ако пре говорим, али ја имадем врло важан повод за то, јер је г. заступник поновио једну детинску потвору, на коју морам сада одговорити. (Чујмо)!

Пре свега немам ништа додати ономе, што сам казао о прекјучерашњем поступку г. заступника. Само примећујем, да нисам никада ни једном заступнику замерио, ако је отворено изразио своје мнење, да с друге стране нисам никада за себе захтевао какву привилегију, али сам ипак предпостављао, да ће г. заступник осећати дужност, да ако жели осудити властојање које странке, учини то другим начином, другом згодом и друкчије. (Повлађивање на левици.) Ако г. заступник тога ни сада још не увиђа, онда га остављам његовој судбини.

Што се онога тиче, на што се г. заступник тако весело позива — г. министар-председник сећа ће се тога, јер је он на мој тадањи говор одговорио (Један глас на десници: „Ту свидам свој шешир!“) . . . то сам већ изјавио у кући, да то сматрам за детинско титрање, потвору.

Полоњи: То је казао заступник Ернест Шимоњи!

Силађи: Не савривајте се за леђа Ернеста Шимоњија! Јуче нисте казали, да је то казао Е. Шимоњи, већ сте се у своје име триумфирајући на то позивали, да нећете овде саопштити Левов говор; што у осталом верујем, јер ако сам добро обавештен, ви ни не разумете инглески. (Немир на крајњој левици). Но ипак изјављујем на ново, да то и сада сматрам за детинску потвору и очевујем, да ће или г. заступник или ко други доказати, да сам икоји говор Левов употребио у свом говору или са свим или делимице; даље изјављујем да сам се устручавао о том опширно говорити, јер сам целу ствар сматрао за детинско титрање, а не за озбиљну оптужбу. Али пошто је сада подигнута, изјављујем да је у сваком слову не истинита и позивам сваког, или да је докаже, ако то може, или да се, као што му је дужност, клони понављања оптужбе.

Министар-председник Тиса одговара Силађију, да се повећање опсега монархије никада није представљало као циљ, даље да нема противсловља међу закључком делегације од године 1878 и готовим чинима. У оном закључку у осталом није садржано оно, што је казао предговорник; у њему се говори само о протесту против раширења земљишта. Но сам предговорник приговорио је влади, да је окупација била само привремена, према том по његовим властитим речима није повећано земљиште. Најпосле позива се министар на критику једнога заступника у седници од 11. новембра 1879 о босанској законској основи, по којој све оно, што није јасно придржано владама обадве државне поле, делегацијама и парламентима обадве државе, спада у деловруг заједничкога министарства. Овамо спада и обранбена снага. Према томе ни наредба о новачењу не може бити повреда закона. Она критика пак не потиче ни од кога другог, него од самога Силађија. (Живо одобравање на десници).

Владин предлог буде по том великом већином прихваћен за подлогу специјалне расправе. Против њега гласала је само странка независности. Сепаратни вотум Хелфијев и предлози Мочаријев и Силађијев одбачени су великом већином. За последњи гласала је само умерена опозиција.

По том буде седница закључена.

ДОПИСИ.

Земун, 23. фебруара. (Избор варошког заступништва.) Наш избор посланика за карловачки сабор, односно украћивање изборног права великом делу нашег напреднијег грађанства, има ту последицу; да је нестало индиферентизма, који је био завладао јавним нам животом. Ми пренуосмо из учмалости, отресосмо са себе сваку немарност, и сад опета стојимо чврсто на бранику наших права и нашег помесног напредка. То доказасмо довољно при последњем избору варошког заступништва.

Индиферентизмом нашег свеснијег грађанства увукао се последњих година у варошко заступство такав елеменат, који је више скоро на штету, него на корист општини био, који је место наше са варошког нивоа спустио на сеоски. Том елементу требало је стати на пут. Али како? Само новим избором, и сви радосно изгледасмо давно очекивано доба избора заступништва. Давно жуђено време дође и опави се обиљно изборно кретање, јер сви бесмо сити већине досадањих заступника, сви осећасмо преку потребу, да бирамо себе таке заступнике, који ће и хтети и умети вароши нашој углед повратити и на њеном бољитку и напредку порадити. С тим осећајима, с том одлуком пођосмо на сусрет изборном дану. Изборно кретање у II. изборном телу беше најживље и најобиљније, јер у том телу су бирачи и сви општински и државни званичници, којих овде има на 130, па је ваљало на томе порадити, да се чиновништво са грађанством споразуме, и тако уједињеним силама да се у изборну борбу упустимо. Племенита замисао, дичан је рад неговање споразума и љубави међу равним становницима једног места, али успех се показа сасма незнатан. Сем неколико сваког поштовања достојних чиновника, који приступише у коло грађана, са осталима не дођосмо ни до каква споразума. Али и где се може доћи до споразума, кад неки чиновници, па међу њима и неки пучки учитељи, према нама овако дишу: „да покажу влахом, да је ово хрвацка домовина, а Срба има само у Србији,“ или „да покажу да је Земун хрвацки град“, ма да би их могао човек на рамену однети из вароши, који овде имају свога поседа. — Међу такима се налази и један од младих професора овдашње велике реалке — кога име за сад из човечности ћутке прелазимо — али који је у једном чистом српском друштву морао да искуси, како су тешки апостолски подвизи. С таким чиновништвом није се могло споразумети, ма да су грађани све могуће им уступке хтели да чине.

Грађани бирачи II. изборног тела скупе се у конференцију и изаберу одбор, који ће узети у своје руке рад око избора и испоставити осам заступничких кандидата за своје изборно тело. У одбору су том били најодличнији грађани без разлике вере и народности. Одбор је тај предложио, да се у кандидацију ставе 2 активна чиновника, 2 конорациора, 2 грађанина из вароши (Немац и Србин) и 2 грађанина из предграђа, опет Немац и Србин. Оваком правичном предлогу није се никс други ван шовинизмом занешени могао одапрети. И збиља, кад је чиновнички одбор на позив грађана дошао у заједничку седницу и кад је чуо безпристрастан предлог грађански, којим се јединим могло задовољити и чиновништво и грађанство, како српско тако и немачко, од своје га стране усвојише и изјавише, да ће га поднети и осталом чиновништву на углед. Али како се чиновништво ополчи овом предлогу, а особито државни пододветник Ђуричић и вајни Србин, пристав Радослав, који је овдашњом српском штипендијом и месечним приносима овдашњих српских грађана науке свршио. Заиста, то је било дивно. Неће они ни да знају за таку правичну кандидацију, него они оће пет чиновника, а три грађанина. Захтевати, да се у варошко заступство бирају петорица државних чиновника, који сваки час могу по потреби службе из места бити премештени, а који и осим тога и сувише посла имају, а да се занимају изучавањем мештанских потреба, и сувише је него претерано. Та у том би случају заступство вечито било крње. Али да овај захтев није код неких потекао из убеђења о његовој целисходности, него ту је главно, да буде повољан градоначеоник, на којој би пошти они врло радо видли умировљеног капетана Перковића. И тако дакле чиновнички скуп, у ком је учествовао и владин повереник, овдашњи котарски предстојник Тропер, који као повереник неби смео учествовати у партајским борбама, него би ишао непристрасним оком, да прати ток избора и сваку незаконитост у корену да угуши, како би избор био прави и непомућени израз бирача, — одбаци предлог грађански, и постојано захтеваше да се његов предлог усвоји. Грађанство је у три пута позивало чиновништво на споразум и од своје стране је чинило довољно уступака, но кад на послетку грађанство већ више не мога а чиновници не хтедоше попустити, то се даљи преговори прекину, јер чиновници не хтедоше више са грађанством преговарати, по што за њима по речи једног телеграфисте „свесни људи“ стоје, и они своју листу још и даље изменуше, метув у њу шесторицу чиновника и два грађанина једног Немца и једног по сте неодлучног Србина, који би био за њих добар аминаш. Сад се дадоше на кортешовање. Па ко? Главом државни подответник и пристав Радослав. Сваки се дан ишло по Фрањином долу и горњој вароши, па се пише се од бирача изборне листине, кортешова се све противу грађанства у корист сопствених умишљаја. Истина бог, постоји једна наредба од бана, којим се забрањује чиновницима мешање у такове ствари и долажење у коливију са грађанством, али Радослав за то не мари; Загреб је далеко, а звање се не ће пренебрећи, ако се, у место какног акта, и бирачка листа испуњује. Да, да, на сами дан избора рекоше нам неки Немци, да иду у судбени стол по своје бирачке листе, које им се тамо испуњују.

Освану дан избора. На самом лицу пред владиним повереником чињене су од стране чиновништва грубе незаконитости. §. 36. изборног реда јасно вели, да сваки бирач мора сам лично на биралиште доћи и не може га нико заступати, па и пак су примани преко 10 пуномоћија које чиновничких, које њихових присташа. И тако баш нека господа од закона чинише и сами незаконитости. Кад се избор свршио, изборни одбор и поред јасног слова закона остави изборну дворану са преданим листинама и оде на ручак, па тек после ручка дође и настави скрутиниум. Изборни одбор требао је по закону сваког бирача да опомене, да се у извесно време у изборној дворани нађе у случају потребе ужег избора. Но то се све не учини, и владин повереник Тропер пусти, да се та безакоња чине. Али на што опомињати бираче, та грађани ваља да се развију, а чиновници ће бити у својим званима на окупу, па у случају ужег избора сви ће се на биралишту појавити и тиме — победити. Ово су само крупније незаконитости, а ситнијих је било доста, да их не ћемо ни спомињати, али смо на жалост искусили, да по поверенику наименовани изборни одбор не зна нити свога права, нити дужности.

Бирачи грађани и без позива се искупише у довољној мери по подне у изборној дворани. Кад се резултат избора прогласи, видело се, да ће се морати још за три између шесторице ужи избор предузети. Одма се неки чиновници развиђоше, да позову своје једномишљенике на ужи избор. За час изборна се дворана испуни. Неки од првака грађанске странке, међу њима и неки одлични чиновници, протестоваху против целог изборног чина, наваћајући непобитна факта. Одбор ћути, а и неки присутни виши чиновници чиновничке странке ћутањем својим као да одобраваху учињене незаконитости, сигурно у мисли, да ће у ужем избору победити грађанство. Одбор се нашао у запари, против очевидних погрешака нема правдања. Не зна, шта да реши; да ли да приступи ужем избору или не? да ли да се упусти у избор са присутним бирачима или да по пандури позове и не присутне бираче? Ћутање и изгледање, а неки се и подсмеваху одборској — запари. На послетку реши, да се упусти у избор са присутним бирачима и да се ужи избор до 8 сахата има завршити. Гласало се усмено, и ту се познасмо! Грађанска странка са неким честитим чиновницима гласаше јасно и гласно без завора и стида. Имена: Барјактаровић, Недељковић и Маркс, гласно се чујаху у изборној дворани, а чиновничка странка шапуташе имена Маркса, Машића и Полака. Међу противницима грађанства видесмо на жалост и већ добро познате српске учитеље и попа Николу са подпредседником намет-одбора. Учитељ српски, шићанин Грујић, дао је, као што смо чули, и реч своју, да ће са грађанством гласати па опет оде у табор чиновнички, али није се од њега бољему ни надати и није вредно о њему речи утрошити, али толико морамо казати, да му је савест при гласању била сасма немирна, јер је уверене погледе бацао на грађанску странку и „сасуо у брк“ она три имена тако, да га нико није чуо, за кога је гласао, па га је и изборни одбор позвао, да по ново и јасно искаже, за кога гласа. Заиста је жалосно било, видети, да суграђани нам Немци гласају за Србе грађане, а српски поп и учитељи гласају против својих суграђана за чиновнике. Али нека, народни суд боле, а народна клетва сустиже!

Кад се избор свршио и кад је резултат избора проглашен био, видели смо, да смо ми грађани са наших пет кандидата победили. Али сада се истаче један од главнијих кортеша чиновничких, Радослав, коме не поможе ни трчање у Фрањин до по бираче, те он, опуномоћен у име својих сто петнаест једномишљеника, уложи неки „најсвечанији просвјед“ против овог избора, јер вели, да је закон „најфлагрантније“ повређен. Али док се резултат није знао, дотле закон није био повређен. Па ако је вређан, ко га је вређао? Зар нису његови једномишљеници сами у изборном одбору седели? Јасно је дакле, ко је закон „флагрантно“ вређао.

Грађанска странка је уложила писмен протест против избора, па ако га варошко заступство не уважи, онда ће исцрпљен протест ићи влади, па нека и влада дозна, ко чини незаконитост.

Чујемо, да су се чиновнички кортеши за владину странку издавали, канда би радили против владе. Али да, у грађанству је већина Срба, а Србин мора све сносити. Али није то позив чиновнички, не. Не су чиновници ту за то, да праве раздор у грађанству, него да свој позив врше. А надамо се, да је заведено грађанство видело смер чиновнички и да ће се у будуће чувати од њих.

С. Вр. — **Букурешт**, 20. фебруара. Од како се онај још из првог херцеговачког устанка добро познати брат Словенац, Мирослав Хубмајер овде налази, од тога доба нема тако рећи дана, кад не би овдашњи извештачи бечко-пештанских листова што о Хубмајеру својим листовима јавити знали. Тако између млогих осталих на Хубмајера и његову тако звану агитацију односних вести, што су их бечко-пештански листови од својих овдашњих ваљда „добро извештених“ дописника добили, читасмо и ове следеће сасвим чудноватe вести, као: Чувени југословенски агитатор, Хубмајер, који се од неког доба овде бави, виђа се често у кругу најжигосанијих лица и т. д. Опет једног дана јавише овдашњи потомци Саула и Самујила својим у мађарској престоници излазећим листовима, како Хубмајер често у Бугарску прелази и тамо са неким, само „Пестер-Лојдовим“ дописницима познатим, панславенским комитетима шурује, а пре неколико дана опет довнаде „Пестер Лојд“ од својих сваштозналих и никад непогрешимих извештача, да је Хубмајер овде код неког угледног живећег аустро-угарског грађанина био и овог молио, да му код овдашњег аустро-угарског заступништва изради, да се и опет у своју срећну и љубљену домовину повратити може.

Да су ове све горе наведене на Хубмајера односеће се вести, које сам из бечко-пештански

листова покупио, истини са свим противне, то ако нико, а оно ми знанци Мирослава знамо.

Али добро, рећи ће који од штовани читалаца ових редака, шта тражи Мирослав у Букурешту, и то баш у ово време, кад се бојак бије и крв лије по оним истим словенским кршевима, по којима се у своје време и Мирослав Хубмајер за слободу крвне му браће борио.

Ево да му кажем, и то у кратко, а на основу чисте истине. Прво приметити морам, да се Хубмајер не налази тек од шест, седам недеља у Румунији, он је овде у Румунији већ више од седам месеци, и то пробавио је више од пет месеци у Питешту код свог неког знанца, помажући овом у инџинирском раду, а сад се ево од својих седам недеља бави овде у престоници румунској, и то не као агитатор, о коме су немачки листови говорили, да са грдном свотом новца располаже, но као сирома и одвећ у неповољном стању живећи човек, који, ако на скоро овде рада као штампар или цртач не добије, бог свети зна, на коју ће га страну грдна невоља, коју данас трпи, одвести.

Вести из места.

— Одбор српске православне црквено-школске општине новосадске издао је ову објаву под бр. 32./1882.

У смислу §. 19. највише кр. уредбе од 1868. г. предузеће се трећи дан ускрса 30. марта (11. априла) о. г. у 9 сати пре подне у општинској дворани понављање једне трећине скупштинара ове срп. православне црквено-школске општине. Поводом тим иставља се у општинској писарници, где се парохијал плаћа, списак бирача од 24. фебруара (8. марта) па до 4. (16.) марта о. г. на углед у све ове дане пре по дне од 9—12 сахата. У случају, да у овај списак није ко уведен у бираче а има по закону бирачко право, или је други ко уведен у бираче, а нема тога права, то се оставља свакоме, да може то своје право тражити или против другога приговоре чинити пред одређеним рекламационим одбором, који ће то 5. (17.), 6. (18.) и 7. (19.) марта о. г. свагда пре подне од 9—12 сахата у истој општинској писарници примати.

Право бирачко има у смислу §. 13. горехваљене уредбе сваки члан ове општине, који је навршио 24. годину живота свога и који уз то опредељене прилоге за ову општину уредно подмирује и не дугује ништа за годину 1881. Искључени су пак они, који су због каквог злочинства осуђени или тог ради оптужени и под истрагом стоје и сви они, који општини овој имају да полажу рачуне какове, па ни после одређеног им рока за пун месец дана нису то извршили.

За скупштинара може бити изабран сваки, који смислу §. 13. горехваљене уредбе има прописана својства, а при том је навршио 30. годину живота свога.

Из седнице одбора српске православне црквено-школске општине држане у Новоме Саду 9. (21.) фебруара 1882.

Нови Сад, 27. фебруара. Као што смо у прошлом броју јавили, и дружина српског народног позоришта поздравила је из Сентомаша, где се сад налази, свог друга, Адама Мандровића, о двадесетпетогодишњем јубилеју његовог глумовања. Поздравила га је овим телеграмом:

„При прослави твоје двајестпетогодишњице у духу смо с тобом. Данашња свечаност нека ти је доказ, да благодарни народ штује рад сваког сина свога ма на коме пољу. Твој свети рад биће звезда путевођа сваком ономе, кога жеља повуче, да служи олтару богиње Талије. Адаме, слава ти!“

— За чланове „Матице српске“ уписали су се ови родољуби: и то с прилогом од 50 фор. Никола Милекић од Карловца-града инжењер, Стева М. Бакмаз и Милан Јовановић трговац, сва тројица из Митровице; а с прилогом од 10 фор. Мита Пивнички из Сентомаша, Жива Грујић бележник у Избишту и Пера Панаотовић трговац из Руме. Осим тога ступиле су у чланство матично и ове корпорације: Српска школа у Лаћарку (у Срему) са 50 фор., „српско друштво“ у Трсту са 10 фор., и српска црквена општина у Нештину (у Срему) са 20 фор. Ваља нам напоменути, да су Митровчани у последње време живо приступали у чланство матично, а то имамо нарочито да захвалимо родољубивом заузимању тамошњих грађана Павла Панаотовића и Косте Суботића.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ.“

Митровица, 27. фебруара. Новоизабрано градско заступство изабрало данас за градоначеоника једногласно Ђиру Милекића.

НОВИЈЕ.

Последња пошта донела нам је ове новије вести о бокељском и херцеговачко-босанском устанку и приликама, што уз то иду:

— Ђен. Јовановић јавља 23. фебр. ноћу, да је дан пре тога било боја код Рачидола са 70 устаника, који су потиснути преко Пољица, које су спаљене.

— Исти Ђен. Јовановић јавља 25. фебр. из Рисна, да је 17. дивизија дан пре посела Врагло и Убле. Операцију је потпомогла демонстрација, која је у исто доба предузета према Граб-Вратлу. Устаника је било 150 њих, и они су се испред надмоћне противничке силе повукли без отпора; само је на брду Целини пало неколико метака. Службени извештај вели, да војска није имала никака губитка.

— Ђен. Јовановић јавља, да је 24. о. м. код Коњиског, југоисточно од Требиња било боја са својих 100 устаника. Војска ни ту није имала никака губитка.

— „Н. Сл. Преси“ јавља њен которски дописник, да су лажне вести, што јавише, да је у Рисну преким судом осуђен и погубљен неки Петар Гавриловић, Србин.

— У доњем дому инглеског парламента, одговарајући 25. фебр. на дотично питање једног члана, рекао је Дилке, да је Калноки дан пре тога изјавио инглеском посланику бечком, да је А. Ц. Еванс изгнан из Аустрије; али да је затворен, то му није познато.

— По што на многи мести у Угарској има заосталих плата, које општински и сретски чиновници нису добили, то је министар унутрашњих послова упутио све муниципије, нека те плате, ако се не узмогу наплатити од општинских доходака, мету у редовни општински прорачун, па их прирезом на државни порез покрије.

— Инглески посланик предао је 25. о. м. краљу Милану писмено, којим Инглеска признаје Србију за краљевину.

— По једној цариградској вести од 25. фебр. Порта ће за који дан признати краљевину Србију.

— Један бечки лист дознаје, да је Чед. Мијатовић, који се још у Бечу бави, с париским Контоаром д'-Есконт и бечком Лендербанком направио погодбу за оснивање српске народне банке. То беше услов, под којим се Контоар д' Есконт примио српског посла.

— „П. Лоју“ јављају из Петрограда, како се онде надају, да ће 2. марта изаћи манифест цара Александра III. о помиловању. Говори се, да ће у њему бити и ово место: „Хоћу да спомен мог блаженопочившег оца у срцима мојих народа сваке године новим делом оживим.“ Говори се шта више, да ће бити сазвана комисија за реформе, коју је Лорис-Меликов хтео да састави од избраних представника племства и поседника.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

НОВЕ КЊИГЕ.

ЗЛАТОУСТОВЕ БЕСЕДЕ

у српском преводу

од АЛЕКСАНДРА ПАВЛОВИЋА

пароха самошког.

ф. 3.— или 6 дин. 60 пара.

Ово знаменито дело угледало је ето и у српској књижевности једном света, те се с правом од свију оних, који су позвани да се старају око црквеног говорништва и унапређења религиозно-моралног напретка, надамо, да ће се зарадовавши се том појаву, радо порадити на томе, да како часно свештенство, тако и црквене општине за своје цркве ово класичко дело набаве. Нехат неће никад унапредити тако потребну црквену књижевност у нас.

ЖИТИЈЕ ХРИСТОВО

по јеванђељу написао

Александар Павловић, парох.

20 новчића или **45** пара.

ЖИТИЈЕ СВ. ОЦА НИКОЛАЈА

по црквеним изворима написао

Ал. Павловић, парох.

20 новчића или **45** пара.

ЖИТИЈЕ СВ. ВЕЛИКОМУЧЕН. ДИМИТРИЈА

по црквеним изворима написао

Ал. Павловић, парох.

15 новчића, или **35** пара.

Све ове 3 књижице препоручују се гг. свећеницима, црквеним властима, општинама и школским одборима, да их за награду школским децама при разним приликама употребе. Данас, где је већина српских школа покомуњаћена, може се православан дух у српску младеж само књигом усађивати.

Препродавци добијају уобичајени рабат. Наруџбине извршујемо с платом у наточ (per Nachnahme), а за поједине књиге молимо новац у напред с пошт. упутницом.

Панчево, крајем фебр. 1882.

Књижара браће Јовановића.

16-ти број

СРПСКИХ ИЛУСТРОВАНИХ НОВИНА

доноси овај садржај: Забава: На клизавој стази. Приповетка из српског живота од С. В. П. — Народни добротвори: Митрополит Стева Стратимировић, од С. В. П. — Песме: Десет заповеди божијих од *. — Историја: Седница римскога сената од 5. дец. 63 год. пр. Хр., од Јов. Туромана. — Песме: На висини, од Вл. М. Јовановића. — Преводи: Звездан-Бепе. Новела Павла Хајза, Ј. Грчић. — Из разних крајева: Пабирци по мојим ратним белешкама IV. Са Цетиња преко Рисна и Кривошија на Грахово. — Уметност: Шта и колико чинимо за уметност? П. од С. В. П. — Научне новости: Астрономске белешке за Марат. Археологија. Метеорологија. Научно путовање. Геологија. Хигијена. Статистика. — Уметничке новости: Сликарство. Уметничка индустрија. — Словенски писци: Аугуст Шеноа. — Уз наше илустрације: Кнежевић Данило А. Петровић. Реци, друго, који је? — Књижевне белешке. — Смесице. — Библиографија. — Слике: Аугуст Шепоа. Кнежевић Данило А. Петровић. — Венац кнегиње Милене на гробу цара Александра II. Венац кнежевића Данила на гробу цара Александра II. — Реци, друго, који је?

„Српске Илустроване Новине“ излазе сваких 15 дана на два пуна табака, а цена им је за Аустро-Угарску 4 фор. полугодишње, или на 3 месеца 2 ф., за Србију, Црну Гору и друге крајеве 12 динара полугодишње, односно 6 динара на 3 месеца. Претплату у Србији примају све тамошње књижаре, а у осталим крајевима умољена г. г скупљачи, као и накладна штампарија А Пајевића у Новоме Саду.

Данас и у сваку наступајућу недељу биће у гостиони код „царице Јелисавете“ концерат војничке гласбе.

Почетак у 6 сахата. Цена 30 новч.

†

С тужним срцем јављам свима сродницима пријатељима и познаницима да ми се моја мила и нигда незаборављена мати

КАТАРИНА ДРОБАЦ

у својој 63 години после кратке али тешке болести 24. фебр. (8. марта) у пола 8 сати из јутра у вечност преселила.

Тело покојнице опојаће се сутра у четвртак у 4 сата после подне по православном обичају и предаће се матери земљи.

У Вуковару, 24. фебруара 1882.

Стеван С. Дробац.

ТРГОВИНА И ПРОМЕТ.

СТЕВАН КОСТОВИЋ

КОМИСИОНСКА РАДЊА У ВУДИМ-ПЕШТИ.

Куп и продаја свију ниже назначени и у ту струку спадајући артикла по умереној провизији и строго солидној послуги.

Извештај од 25. фебруара (9. марта) 1882.

Жито из Потисја	76—77	ф. 12.60	ф. 13.—
„ „ „	74—75	„ 12.60	„ 12.85
„ банатско	77—78	„ —.—	„ —.—
„ „	74—76	„ 12.55	„ 12.85
„ „	72—73	„ 12.30	„ 12.50
„ бачко	73—75	„ 12.40	„ 12.85
„ „	72——	„ —.—	„ —.—
„ влашко	73——	„ —.—	„ —.—
„ „	70.7.—	„ —.—	„ —.—
„ српско	75.4.—	„ —.—	„ —.—
„ „	———	„ —.—	„ —.—
Узанц-жито за март-април	— — —	ф. 12.05	ф. 12.07
„ за септ.-октобар	— — —	„ 10.70	„ 10.75
Раж мађарска	— — —	„ 8.80	„ 9.—
„ влашка	— — —	„ —.—	„ —.—
Јечам за храну	— — —	„ 7.40	„ 7.85
„ за пиваре	— — —	„ 8.—	„ 9.50
„ влашки	— — —	„ —.—	„ —.—
Зоб трг. роба	— — —	„ 7.40	„ 7.60
„ фина роба	— — —	„ 7.75	„ 8.—
Узанц-зоб за сент.-октобар	— — —	„ —.—	„ —.—
„ за март-април	— — —	„ 8.—	„ 8.05
Проја мађарска	— — —	„ —.—	„ —.—
„ влашка	— — —	„ 6.—	„ —.—
„ влашка за пролеће	— — —	„ —.—	„ —.—
Кукуруз, готова роба, банатски	— —	„ 7.25	„ 7.40
„ „ „ влашки	— —	„ —.—	„ —.—
„ за мај-јуни банатски	— —	„ 7.26	„ 7.28
„ за септ.-август банатски	— —	„ —.—	„ —.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски	— —	„ —.—	„ —.—
„ за јан. фебр. март, банатски нови		„ 6.90	„ 7.10
„ за јан. фебр. март, влашки нов		„ —.—	„ —.—
Репица готова роба Kohl	— — —	„ —.—	„ —.—
„ банатска	— — —	„ —.—	„ —.—
„ за август-септембар Kohl	— —	„ —.—	„ —.—
„ за јули-август банатска	— —	„ —.—	„ —.—
Горушица по каквоћи	— — —	„ 6.50	„ 7.—
Мувар „ „	— — —	„ 10.50	„ 11 50
Ланено семе по каквоћи	— — —	„ 13.—	„ 13.50
Кудељно семе „	— — —	„ 8.50	„ 9 50
Бикељ по каквоћи	— — —	„ 8.50	„ 9.50
Пасуљ бели нови	— — —	„ 10.—	„ 11.50
„ „ стари	— — —	„ 8.50	„ 9.50
„ жути нови	— — —	„ 10.—	„ 11.—
Погачице од репице	— — —	„ 6.50	„ 6.80
Погачице од горушице по каквоћи	— —	„ 4.50	„ 5.—
Паприка трг. роба	— — —	„ 17.—	„ 18.—
„ фина роба	— — —	„ 45.—	„ 48.—
„	— — —	„ 36.—	„ 38.—
Мед оцеђен	— — —	„ 30.50	„ 31.50
„ вошчан	— — —	„ 27.50	„ 29.—
„ за октобар-новембар оцеђен	— —	„ —.—	„ —.—
Восак рожнавски	— — —	„ 118.—	„ 120.—
„ славонски	— — —	„ 122.—	„ 125.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма		„ 11.75	„ 12.—
„ „ „ „ у џакови	— —	„ 11 50	„ 11.75
„ „ узанц роба за нов. у бурадма		„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови		„ 12.—	„ 12.50
„ босанске гот. роба нова у бурадма		„ 11.75	„ 12.50
„ „ „ „ у џакови		„ 11.50	„ 12.50
„ „ узанц роба за нов. у бур.		„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови		„ —.—	„ —.—
Пекмез, готова роба, славонски	— —	„ 13.—	„ 16.50
„ за септембар-октобар славонски		„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ банатски		„ 10.—	„ 11.50
Свињска маст варошка	— — —	„ 75.50	„ 76.—
„ „ сеоска роба	— — —	„ —.—	„ —.—
Шпшарке прима мађарске	— — —	„ 14.—	„ 17.50
„ прима 1881 славонске	— —	„ 15.50	„ 16.—
„ секунда „ 1881.	— —	„ 10.—	„ 11.50
„ прима српске 1879.	— —	„ 13.50	„ 14.—
„ прима српске 1881.	— —	„ 13.50	„ 14.—
Овчије коже срп. и бос. лаке по 102 ком.		„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ „ средње 102 ком.		„ 110.—	„ 132.—
„ „ „ „ „ тешке 102 ком.		„ 135.—	„ 145.—
Јагњеће за табаке 102 ком.		„ 70.—	„ 90.—
„ за ћурчије 102 ком.		„ 100.—	„ 110.—
Козије по каквоћи за 56 кила	— —	„ 56.—	„ 60.—
Јареће „ „ мађар. ердељ.	— —	„ 130.—	„ 140.—
„ тешке	— — —	„ 110.—	„ 120.—
Шпирит: у бур. од 600—700 лит.	90% (36 A)	„ 35.—	„ —.—
„ „ „ „ 300—400 „		„ 35.50	„ —.—

Рана. Од мог задњег извештаја — 20. фебр. (4. марта) — овамо, била је понуда у готовом житу умерена, млини државши се у резерви, хотели су цене притешњавати, ал им није испало за руком, почем се имаоци нису на то склонили и тако оста сав обрт на 40.000 м. ц. ограничен. Од прочих струка ране било је слабо посла код непроменутих цена. У терминима је расположење мирно, цене уступајуће.

Продукти. У готовим шљивама је продаја врло незнатна била, напротив будуће шљиве за октобар и новембар било је продаје по ф. 12.50. — У пекмезу је обрт сасвим застао. — Свињска се маст добро држи у цени. Сланина сеоска ф. 65.— варошка ф. 69.—70.— Шпшарака продало се неколико стотина центи у малим партијама по ф. 13.—14.—

Курс бечке берзе 27. фебр. (11. марта)

Лондон	120.65
Сребро	—.—
Ц. кр. дукати	5.56
Наполеондори	9.51
Немачке марке	58.75

ОГЛАСИ.

Објава дражбе. 3—3

Каменичко властелинство намерава свој беочински пашњак под закуп дати.

Усљед тога одређује дражбу на дан 2. (14.) марта о. г. у 10 сати пре подне у властелинској писарници. **Управа властелинства.**

ОБЈАВА.

Митровачка штедионица ставља свима својим улагачима овим до знања, да ће од 1-ог априла 1882. све улоге са 5% укамаћивати, (изузимајући само улоге пупиларних маса, којима ће се и надаље 6% камате рачунати.)

Даље јавља да ће главном скупштином одређени делимак за 1881. од ф. 14.— по деоници почевши од 1. марта 1882. исплаћивати.

2—3 **Управа.**

СЕМЕЊА 7—100

сваке врсте, поузданог може се добити у трговини спецераја и деликатеса

Д. КОДЕ, у Н. Саду.

Српским православним црквеним општинама.

Част ми је до знања ставити Вам, да сам моју радњу с црквеним оделом, у свиленим и вуненим као н. пр. за одежде, небо, петрахиље, путире, налоње, велике литије, велике мале и обичне барјаке, стихире, и све што истој потреби принадлежи.

Као и за гг. свештенике горњим и доњим хаљинама и сваке потребне боје појасевима, шеширима, ћелепушима и т. д.

А уз то сваком мануфактурном као чојом, платном, помодном и курентном робом из првих производа богато снабдевен.

Писмене наручбине неодложно се одправљају.

Цена је умерена а послуга тачна.

С поштовањем

Г. Георгијевић

1—1 код „златне диње“ у Новом Саду.

ЈЕДАН СТАН

постојећи из три собе, кујне, тавана, шпајза и подрума, издаје се у лицидерској улици у кући госпође Вајнгертнерке од 1. маја или 1. јуна. 1—1

ХИПОТЕКАРНЕ ЗАЈМОВЕ

НА АМОРТИЗАЦИЈУ

набавља потписана комисијона радња на куће и на земљишта, као: њиве, поља, винограде, шуме и т. д. и т. д.

од 300 фор. а. вр. до највиших износа

на 40 година са годишњом отплатом капитала и интереса уједно 6%

на 38 година са годишњом отплатом капитала и интереса уједно $6\frac{1}{2}$%

на $33\frac{1}{2}$ године са годишњом отплатом капитала и интереса уједно $7\frac{1}{2}$%

на 27 година са годишњом отплатом капитала и интереса уједно $8\frac{1}{5}$%

на 17 година са годишњом отплатом капитала и интереса уједно $10\frac{1}{5}$%

Нужни документи при искању зајма су код земљишта: а., извод из земљишне књиге (Grundbuch); б., катастрални исказ; в., процена; г., порезна књижица. Код куће се иште још и исказ износа у одоставереном облику.

КОМИСИЈОНА РАДЊА

Полешевића и друга

лебарска улица, у Мачвансковој кући у Н. Саду.

Иста се радња препоручује као заступница реномираних ц. кр. прив. фабрика за преузимање наручбина и набавку против ватре и крађе сигурних каса за новце, књиге и документе, у свим облицима и величинама најновије конструкције, као и свих врста гвозденог салонског и баштеног намештаја у гарнитурама и појединим комадима просто и богато украшеног по одвећ јефтиним ценама како за готов новац тако и за отплату на рате. 2—3

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.